

Příloha k protokolu o SZZ č.

FF JU v Č. Budějovicích

Vysoká škola:

Ústav estetiky

2. 9. 2010

Datum odevzdání posudku:

Jakub Jurčík

Jméno:

Estetika

Obor:

Recenzent * / Mgr. Jan Staněk, Ph.D.

bakalářské práce

Vedoucí */

Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.

.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Estetika trendu v současné společnosti

.....
název práce

Jakub Jurčík si ve své bakalářské práci dává za úkol analyzovat pojem „trend“. Nehodlá však tematizovat konkrétní manifestace trendu coby prostředku sociální stratifikace, nýbrž si dává za úkol zjistit, jakou má tento nadužívaný termín současného „slovníku městské kultury“, obecnou povahu a zda má z hlediska estetiky z hledem k nabízejícím se příbuzným pojmům jistou relativní konceptuální samostatnost. Jako základní oporu své analýzy pojmu trend si Jurčík volí strukturální teorii Jana Mukařovského. Komparace trendu s pojmem estetické normy se zde sice sama nabízí, zároveň však zavazuje autora k nelehkému úkolu vyvrátit prvotní silnou intuici, že „trend“ v rámci estetického pole plní roli estetické normy a že je tedy pouze jejím moderním překladem či synonymním označením.

Samotná práce je strukturována do čtyř kapitol, v nichž se Jakub Jurčík postupně zabývá 1) možnostmi vymezení pojmu trend a především jeho vztahem k estetické normě v pojetí Jana Mukařovského, 2) trendem coby procesem banalizace v rámci produkce současné hudby i vizuálního umění, přetavujícím progresivní paradigma v efektivní produkt, 3) na předchozí téma navazujícím problémem vztahu trendu a kýchce, a konečně 4) poměrem trendu k médiím, která se zdají být pro trend životně závislé.

Postupně se tak vynořuje neostrý obraz podstaty trendu jako kodifikované normy či souboru norem vytvářejících tlak na volbu určitého (estetického či jiného) postoje nebo jednání s cílem zisku na straně tvůrce trendu i domnělého či reálného zisku (sociální kapitál) na straně jeho příjemce. Spíše než že by však trend podsouval pocit vlastní participace na jeho tvorbě (jak se tvrdí na str. 36), sugeruje pocit svobodné volby a aktivního prosazení vlastního já, zatímco je jedinec k řeči trendu citlivý zajatcem rozhodnutí, které za něj učinil někdo druhý. Není to však obraz jediný. Základní problém práce proto vidím v absenci promyšleného skloubení prezentovaných teorií, z nichž každá se zdá autorovi pro jeho definici něco slibného nabízet, zároveň mu však každá z nich podsouvá jiné výchozí definiční hledisko, mezi nimiž se Jurčikova analýza přesouvá: jednou je to estetické pole regulující energie (Mukařovský), jindy esenciální vlastnost objektu (Kulka), ale též defekt (či efekt?) struktury poselství a specifické naladění jeho konzumenta (Eco), či efektivní strategie manipulace (Ritter, Luhan).

Práci by jistě bývalo prospělo, kdyby byla důkladněji vytěžena teorie Mukařovského funkce, normy a hodnoty. Mám za to, že především vztah trendu a estetické normy zůstal nevyjasněn. Ačkoli Jurčík na několika místech razantně podtíná výhonek, který trend pojí právě k normě estetické, o čemž svědčí např. jeho vyjádření, že o kvalitu a hodnotu objektů prezentovaných trendem vůbec neběží. (s. 12), na dalších místech jeho výklad estetickou normu sugeruje. Ostatně veškeré příklady volí výlučně z oblasti estetického pole, třebaže je záběr tohoto fenoménu podstatně širší. Zatímco v kapitole věnované jeho definici autor tematizuje trend v mimoumělecké oblasti a populární kultuře, v kapitole věnované problému trendu a estetické normy se vrhá do oblasti avantgardy a jejího poměru k estetické normě, kde se samo nabízí rozvedení Mukařovského problému libosti pramenící z porušování normy v rámci umění. Místo takové analýzy se však setkáme s paušalizující zkratkou podstaty konceptuálního umění, kterému je připisován „důraz na vizuální podobu díla (...)“ (s. 20) Zcela nepovšimnuta též zůstává Mukařovským tematizovaná nivelizující podstata normy (trendu) vyvážená nadprodukcí změny a zdání novosti. Zajímavý problém, jak funguje trend v umění a mimoumělecké oblasti, a z toho plynoucí problém jeho vztahu k hodnotě, k čemuž se Mukařovského analýza taktéž sama nabízí, tak zůstal jen naznačený.

Absence vyjasnění, zda je tedy trend druhem normy či spíše jejich souborem, postojem jeho účastníků, či strategií jeho produkce, se pak projevuje i při následných pokusech o srovnání trendu a kýče, kdy je třeba říci, zda jsou porovnávány objekty, recipientské postoje či defekt ve struktuře poselství. Mám-li shrnout celkový dojem z naplnění předestřené cíle, pak kýžené ukotvení fenoménu trendu, o kterém autor hovoří v rámci rekapitulace dosaženého (s. 40), místy spíše silně připomíná nekontrolované poskakování po konceptuální síti vypnuté mezi oporami z Mukařovského pojetí estetické normy, Ecova chápání stylegmatu v rámci struktury produktů midcultu i masscultu, Kulkovy definice kýče a Ritzerovy analýzy nivelizace společnosti.

Pojmová vágnost a nevyjasněnost, jdoucí snad zčásti i na vrub mnohostrannosti zvoleného problému, která se propisuje do celé řady dílčích vyjádření a závěrů, výrazně potlačuje kladné stránky Jurčikovy práce, které nelze v jejím celkovém hodnocení opomenout. Jakub Jurčík předložil práci, která je formálně korektní, *ve všech aspektech vlastní a v podstatě kreativní práci*, od momentu volby tématu, přes jeho rozvržení až po finální zpracování. Právě v tomto bodě je však nutno dodat samostatná až příliš, což jde nakonec na škodu věci. Školiteli se nepodařilo autora přimět k tomu, aby se v procesu psaní znovu důkladně vracel ke zdrojovým textům a dobře promyslel jejich využitelnost pro svá hledaná řešení. Přes zmíněné nedostatky respektive pro uvedené klady práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **velmi dobře**

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

Praze 2. 9. 2010
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte